I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

579. PLENARFORSAMLING I DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG, 14.6.2023-15.6.2023

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse: »På vej mod et europæisk fødevarepolitisk råd som en ny forvaltningsmodel i den fremtidige EU-ramme for bæredygtige fødevaresystemer«

(initiativudtalelse)

(2023/C 293/01)

Ordfører: **Piroska KÁLLAY**

Plenarforsamlingens beslutning	25.1.2023
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2
	Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	1.6.2023
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.6.2023
Plenarforsamling nr.	579
Resultat af afstemningen	
(for/imod/hverken for eller imod)	179/1/2

1. **Konklusioner og anbefalinger**

1.1. EU's fødevaresystem står ved en skillevej og står over for en såkaldt polykrise, der omfatter forskellige indbyrdes forbundne udfordringer på områder som miljø, klima, sundhed samt social-, arbejdsmarkeds- og samfundspolitik. I betragtning af den hastende karakter af krisen i fødevaresystemet og behovet for hurtige adfærdsændringer mener Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU), at dets opfordring til at oprette et »europæisk fødevarepolitisk råd« er mere relevant end nogensinde før.

1.2. EØSU mener, at et europæisk fødevarepolitisk råd vil bidrage til at opnå en mere integreret og deltagelsesbaseret tilgang til udformningen af fødevarepolitikker, fremskynde tilpasningen af politikker på EU-plan og på nationalt og lokalt plan og, vigtigst af alt, øge kvaliteten og legitimiteten af EU's fødevarepolitik. Det vil også kunne bidrage til at fremme en mere bæredygtig og afbalanceret udvikling af landdistrikter/byområder.

1.3. EØSU glæder sig over meddelelsen om en EU-ramme for bæredygtige fødevaresystemer, som vil danne grundlag for de systemiske ændringer, der bør foretages af alle aktører i værdikæden. Udvalget fremhæver, at rammen hurtigst muligt bør foreslås af den nuværende Kommission for at tackle udfordringerne i forbindelse med fødevaresystemerne rettidigt — enhver forsinkelse ville bringe jord til bord-strategiens succes i fare. Udvalget opfordrer Kommissionen til at forpligte sig til en struktureret inddragelse af interessenter og civilsamfundet i den nye forvaltning af denne ramme for bæredygtige fødevaresystemer og påpeger, at idéen om et europæisk fødevarepolitisk råd vil passe godt ind i den.

1.4. EØSU bemærker, at der findes fødevarerelaterede platforme på lokalt, regionalt og nationalt plan, men mener, at disse eksisterende fora ikke er tilstrækkelige til effektivt at opnå et bæredygtigt og retfærdigt beredskab for fødevaresikkerhed og -modstandsdygtighed på EU-plan. EØSU mener derfor, at fødevaredemokratiet skal styrkes og integreres i den fødevarepolitiske proces.

1.5. EØSU betragter det europæiske fødevarepolitiske råd som en videnskabeligt baseret platform med flere interessenter og på flere niveauer og som en institutionel, uafhængig struktur, der kan bestå af:

— akademiske eksperter og videnskabsfolk

— aktører i fødevareforsyningskæden (landbrugere, fødevarevirksomheder og forarbejdningsvirksomheder, detailhandlere, fagforeninger osv.), aktører i uddannelsessystemet og civilsamfundsorganisationer (netværk til bekæmpelse af fattigdom, fødevarebanker, sociale platforme, NGO'er inden for miljø og udvikling), ungdomsrepræsentanter. Udvalget anbefaler ligeledes kraftigt, at arbejdsmarkedets parter deltager i det europæiske fødevarepolitiske råd for at afspejle de nødvendige ændringer på arbejdsmarkedet

— institutionelle repræsentanter (Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen, EØSU, Regionsudvalget (RU)).

Efter den indledende fase bør et europæisk fødevarepolitisk råd også omfatte repræsentanter fra lokale, regionale og nationale niveauer og fødevarepolitiske råd for at sikre organiseret konnektivitet mellem relevante niveauer og retten til lige deltagelse af medlemsstaternes repræsentanter på EU-plan. I øjeblikket er de nationale fødevarepolitiske råd ikke tilstrækkeligt udbredte til at sikre, at alle lande er ligeligt repræsenteret.

1.6. Det europæiske fødevarepolitiske råd skal være en pålidelig og gennemsigtig struktur og bidrage til de fødevarespørgsmål, der er udpeget som udfordringer i FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. Det fødevarepolitiske råd bør navnlig:

1.6.1. være et institutionelt organ, som EU-institutionerne er engagerede i og står til ansvar over for

1.6.2. være en konstant kilde til solid rådgivning og evidensbaserede politiske valgmuligheder og anbefalinger om retningen for EU's fødevaresystem, som EU-institutionerne bør være forpligtet til at give feedback til og begrundede svar på

1.6.3. forbedre sammenhængen mellem politikområder (f.eks. den fælles landbrugspolitik, den fælles fiskeripolitik, retten til fødevarer, lovgivning vedrørende sund kost, offentlige indkøb, uddannelsespolitikker osv.) og fremme social innovation med henblik på velfærd for alle aktører i fødevarekæden og under hensyntagen til behovet for generationsskifte blandt landbrugerne. EØSU mener navnlig, at det er vigtigt at fastlægge, hvilke fødevarerelaterede emner, der bør prioriteres i uddannelsessystemet, under inddragelse af både landbrugsfødevaresektoren og de relevante uddannelsesmyndigheder

1.6.4. efterfølgende etablere et netværk af fødevarepolitiske råd på EU-plan og skabe en platform for udveksling af bedste praksis og viden, for at udgøre et vidensgrundlag for og påvirke EU's politik.

1.7. EØSU er parat til at stå for de fysiske rammer for det europæiske fødevarepolitiske råd. Der findes allerede et vellykket eksempel herpå i form af den europæiske interessentplatform for cirkulær økonomi, som er et fælles initiativ fra EØSU og Kommissionen.

2. **Baggrund**

2.1. Vores fødevaresystemer står over for en polykrise, der består af forskellige indbyrdes forbundne udfordringer ([1]), herunder: miljø (blandt andet drivhusgasemissioner knyttet til, hvordan vi fremstiller, forarbejder og forbruger vores mad, tab af biodiversitet, udtømning af fiskebestande, tab af organisk stof i jorden og jorderosion) sundhed (en stigning i kostrelaterede sygdomme), afvikling af landbrugsbedrifter, manglende adgang til bæredygtige og sunde fødevarer samt ringe arbejdsvilkår. Samtidig lider fødevaresystemerne allerede under pres fra flere klimachok, skiftende vejrmønstre, økosystemers sammenbrud og forringelse af land, jord og vandveje. Sidst men ikke mindst er debatter om fødevaresystemer i stigende grad genstand for vildledende information og kommunikation.

([1]) Transforming Europe's food system — Assessing the EU policy mix — European Environment Agency (europa.eu) og præsentation ved professor Olivier De Schutter i EØSU den 14. april 2023.

2.2. Kommissionen er i færd med at udarbejde en ny EU-ramme for bæredygtige fødevaresystemer, som blev fastsat i jord til bord-strategien og forventes offentliggjort inden udgangen af 2023. Rammen vil danne grundlag for de systemiske ændringer, som alle aktører i fødevaresystemet, herunder politiske beslutningstagere, erhvervsdrivende og forbrugere, skal gennemføre for at fremskynde overgangen til et bæredygtigt fødevaresystem i EU. Rammen vil også danne grundlag for den fremtidige forvaltningsmodel for fødevaresystemer og bidrage til gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling, som kræver samarbejdsbaserede, omfattende løsninger, der involverer forskellige afdelinger, ministerier, sektorer og hele fødevareforsyningskæden. EØSU opfordrer til en hurtig vedtagelse af en EU-ramme for bæredygtige fødevaresystemer for at tackle fødevaresystemernes udfordringer rettidigt — enhver forsinkelse vil bringe jord til bord-strategiens succes i fare. Rammen bør omfatte tidsbestemte mål, indikatorer, der gør det muligt at måle fremskridt, og korrigerende mekanismer, der bør træffes, såfremt målene ikke nås.

2.3. For at fremme en omstilling af fødevaresystemet i retning af mere bæredygtige resultater har tidligere EØSU-udtalelser ([2]) samt andre eksperter og civilsamfundsorganisationer i stigende grad peget på behovet for at styrke fødevaredemokratiet. I betragtning af den hastende karakter af krisen i fødevaresystemet ([3]), som uden tvivl også skyldes krigen i Ukraine, og behovet for hurtige adfærdsændringer bør der snarest skrides til handling for at fremme mere effektive og legitime forvaltningsordninger. Det er opfattelsen, at demokratiske innovationer såsom fødevarepolitiske råd vil fremme kvaliteten og legitimiteten af fødevarepolitikken ved at øge den brede offentligheds og fødevaresystemets deltagelse ([4]).

2.4. Fødevarepolitiske råd defineres som lokalsamfundsbaserede koalitioner af forskellige interessenter, der samarbejder om at behandle fødevarerelaterede spørgsmål i en bestemt geografisk region ([5]). Der er sat spørgsmålstegn ved nøjagtigheden af kvalifikatoren »politisk«, da nogle af disse råd, fødevarekoalitioner eller udvalg ikke ønsker at blive opfattet som politiske, mens andre fokuserer på både programmer og politik. Disse organisationer, der tilstræber inklusion og demokratiske principper, inddrager interessenter fra hele fødevaresystemet og samler enkeltpersoner, lokale myndigheder, nonprofitorganisationer og repræsentanter for forskellige økonomiske sektorer — landbrug, sundhedspleje og uddannelse — for at samarbejde om fødevarepolitiske initiativer, der fremmer adgangen til sunde, økonomisk overkommelige og bæredygtige fødevarer for alle medlemmer af det samfund, hvor de er etableret.

2.5. De første fødevarepolitiske råd dukkede op i USA i 1980'erne ([6]), og der er kommet flere og flere til siden, og de er blevet mere forskelligartede. Selv om Europa er kommet sent med i forbindelse med fødevarepolitiske råd, er der i løbet af det seneste årti dukket et stigende antal fødevarepolitiske råd op i hele Europa ([7]). Ifølge den akademiske litteratur tog oprettelsen af fødevarepolitiske råd i Europa for alvor fart med ratificeringen i 2015 af Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP), som er en international aftale om fødevarepolitikker i byerne, der blev undertegnet af mere end 260 byer verden over, og som har støttet oprettelsen af fødevarepolitiske råd i flere europæiske byer/regioner. Der er også kommet fødevarepolitiske råd til i landdistrikter og forstæder, uden at de er direkte knyttet til en by ([8]).

2.6. Fødevarepolitiske råd fungerer normalt på regionalt og/eller lokalt plan, selv om der også findes fødevarepolitiske råd på delstats-/provinsplan og på nationalt plan. De anvendes ofte til at genskabe forbindelsen mellem byer og fødevareproduktion i de omkringliggende regioner og sikre en effektiv forvaltning af lokale og regionale fødevarepolitikker, men de kan også være relevante for samfund uden for byerne. De kan betragtes som netværk, der forbinder målet om

---

([2]) Blandt andet: Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om civilsamfundets bidrag til udviklingen af en samlet fødevarepolitik i EU (initiativudtalelse) (EUT C 129 af 11.4.2018, s. 18) og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En jord til bord-strategi for et fair, sundt og miljøvenligt fødevaresystem (COM(2020) 381) (EUT C 429 af 11.12.2020, s. 268).

([3]) Se Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringers (IPCC) rapporter: www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/.

([4]) *Power to the people? Food democracy initiatives' contributions to democratic goods*, Jeroen J. L. Candel, maj 2022.

([5]) For definitioner henvises til følgende akademiske artikler: Opportunities and challenges of food policy councils in pursuit of food system sustainability and food democracy–a comparative case study from the Upper-Rhine region (Mooney, 2022) og Food Policy Councils: Lessons learned (Harper et al., 2009).

([6]) USA's første fødevarepolitiske råd blev oprettet i Knoxville i Tennessee i 1982.

([7]) Eksempler på europæiske fødevarepolitiske råd eller lignende fødevareinitiativer i byerne kan ses i Horisont 2020- og Horisont Europa-projekter, der fokuserer på landbrugsfødevarepolitikker og værktøjer til forbedring af fødevaresystemer såsom Cities2030, FoodSHIFT 2030, FoodCLIC, FEAST og FOOD TRAILS.

([8]) L. Franzen-Castle *et al.* Engaging Rural Community Members with Food Policy Councils to Improve Food Access: Facilitators and Barriers. *Journal of Hunger & Environmental Nutrition* 17, 207-223 (2022).

bæredygtighed med målene om demokrati og god forvaltning ved at iværksætte deltagelses-, samarbejds- og høringsprocesser blandt landbrugere, iværksættere på fødevareområdet, forbrugere og andre. Blandt de vigtigste eksempler i Den Europæiske Union kan nævnes det catalanske fødevarepolitiske råd ([9]) (oprettet i 2017) med et forvaltningsorgan bestående af 33 medlemmer, herunder regionale og lokale myndigheder, nøglemedspillere i fødevarekæden, folk fra landdistrikter (men hensigten er at udvide med fem nye medlemmer, der blandt andet repræsenterer ministerierne for uddannelse, kultur og ligestilling og feminisme), og som samarbejder med 42 byer, og Network of Food Policy Councils (2016), der samler 30 lokale fødevarepolitiske råd baseret på bottom-up-tilgange (hovedsageligt fra Tyskland) og 40 stiftende initiativer.

2.7. Der er mere begrænsede eksempler på nationale fødevarepolitiske råd i EU. I Frankrig er National Food Council (CNA ([10])) et uafhængigt rådgivende organ for ministre, der høres om udviklingen inden for fødevarepolitik og afgiver udtalelser, som skal danne grundlag for både offentlige beslutninger og informere de forskellige interessenter i fødevarekæden om emner som fødevarekvalitet, forbrugeroplysning, ernæring, sundhedssikkerhed, adgang til fødevarer og kriseforebyggelse. Terres en ville, det franske netværk for aktører inden for bylandbrugs- og fødevarepolitik ([11]), der blev oprettet i 2000, samler franske byer og landbrugskamre ([12]) med fælles mål med henblik på i fællesskab at udforme landbrugs- og fødevarepolitikker for storbyerne med lokale folkevalgte og fagfolk. Disse territoriale fødevareprojekter finansieres og drives af offentlige myndigheder, hvilket undertiden fører til spændinger med andre institutionelle niveauer. Erfaringerne afslører den manglende inddragelse af borgerne i udformningen af fødevarepolitikker (på lokalt og nationalt plan). I Portugal blev Conselho Nacional de Segurança Alimentar e Nutricional (CONSANP) oprettet i 2018 ([13]). I Luxembourg blev oprettelsen af en multiinteressentorganisme ved navn National Food Policy Council planlagt i Luxembourgs koalitionsaftale for 2018-2023 ([14]), men den er endnu ikke blevet officielt nedsat. I Nederlandene er der planer om et borgertopmøde om landbrugets fremtid, men har indtil videre ikke modtaget nogen støtte/finansiering fra politiske beslutningstagere ([15]).

2.8. Nordic Food Policy Lab, der er oprettet af og for Nordisk Ministerråd ([16]), er også værd at nævne. Det har til formål at »bidrage til at løse de fødevareproblemer, der blev identificeret som udfordringer i FN's bæredygtighedsmål for 2030«.

2.9. EØSU har i sine udtalelser ([17]) opfordret til, at der oprettes et »europæisk fødevarepolitisk råd«, som kunne bidrage til at opnå en mere integreret og deltagelsesbaseret tilgang til udformningen af fødevarepolitik, fremskynde tilpasningen af politikkerne på EU-plan samt på nationalt og lokalt plan, skabe en platform, hvor interessenter kan lære af hinanden gennem udveksling af god praksis, og sikre, at der tages hensyn til alle de forskellige sektorers synspunkter.

2.10. Denne initiativudtalelse har til formål at give konkrete idéer til forvaltning af fødevaresystemer og meningsfuld og struktureret inddragelse af civilsamfundet, herunder unge, i udviklingen, overvågningen og gennemførelsen af fødevarepolitikker. I udtalelsen ses der også på, hvordan man kan inddrage de myndigheder, der er ansvarlige for uddannelse, og civilsamfundsrepræsentanter for skoler og elevernes forældre med henblik på at fremme de kommende generationers tidlige uddannelse i bæredygtige og sunde fødevarer baseret på det seneste arbejde med ungdomsuddannelse ([18]) og EU's skoleordning ([19]).

3. **Erfaringer fra eksisterende fødevarepolitiske råd på lokalt og nationalt plan**

3.1. De eksisterende fødevarepolitiske råd er et kludetæppe af organisationer med en række forskellige retlige og organisatoriske former og strukturer, missioner, mål og aktiviteter, der er skræddersyet til behovene og prioriteterne i det bysamfund, de betjener, lige fra nonprofitorganisationer og hybride former til (lokale) forvaltningsorganer. De har forskellige deltagelsesbaserede tilgange og metoder til udvikling og omstilling af fødevaresystemer i byerne.

([9]) Consell Català de l'Alimentació.
([10]) Le CNA: www.cna-alimentation.fr/.
([11]) Terres en villes: www.terresenvilles.org/.
([12]) Montpellier, Rouen, Voiron, Le Havre, Artois (Béthune, Bruay-en-Artois), Douai, Angers, Rennes, Saint-Nazaire, Nantes, Lorient, Toulouse, Grenoble, Saint-Étienne, Lyon, Besançon, Dijon, Nancy, Metz, Amiens, Lille, Auxerre, Poitiers (2022).
([13]) Conselho Nacional de Segurança Alimentar e Nutricional entra em funcionamento.
([14]) Food Policy Council: https://food.uni.lu/projects/research-projects/food-policy-council/.
([15]) https://g1000landbouw.nl/.
([16]) Nordic Food Policy Lab: www.norden.org/da/nordic-food-policy-lab.
([17]) Blandt andet: EUT C 129 af 11.4.2018, s. 18 og EUT C 429 af 11.12.2020, s. 268.
([18]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »styrkelse af unges muligheder for at opnå bæredygtig udvikling gennem uddannelse« (initiativudtalelse) (EUT C 100 af 16.03.2023, s. 38).
([19]) EØSU's evalueringsrapport om Evaluering af EU's skoleordning.

3.2. Ét fælles mål synes at være fremherskende i alle disse organisationer, nemlig behovet for at opbygge et bæredygtigt, sundere, gennemsigtigt og mere retfærdigt fødevaresystem for alle. Andre mål for regionale og lokale fødevarepolitiske råd omfatter opnåelse af fødevaresuverænitet, udvikling af kortere og lokale fødevareforsyningskæder, reduktion af madspild, etablering af fælleshaver, forbindelser mellem byer og landdistrikter, udvikling af lokale fødevaremarkeder, fremme af bylandbrug og udvikling af en dynamisk fødevarekultur.

3.3. For at nå disse mål deltager de nævnte organisationer i en lang række aktiviteter, der ikke altid omfatter politikudvikling, politisk rådgivning eller politikændringer. De fleste fødevarepolitiske råd udspringer af bottom-up-tilgange og støtter netværkssamarbejde, fortalervirksomhed, uddannelse, bevidstgørelse og projektudvikling. Andre er politisk motiverede, f.eks. i Frankrig.

3.4. Lokalsamfundsbaserede fødevarepolitiske råd sigter mod at gøre »fødevaredemokrati« til et proceduremæssigt ledende princip. Organisatoriske strukturer for koordinering, rådgivning osv. gør det muligt for forskellige interessenter at deltage i lederskab, bistand, partnerskaber og andre selvstyrende roller. Alle, der har interesse i bæredygtige fødevaresystemer og er villige til at overholde de demokratiske principper, kan som regel opnå medlemskab af fødevarepolitiske råd. Ud over almindeligt medlemskab opbygger fødevarepolitiske råd ofte institutionelle partnerskaber med statslige organer, virksomheder og civilsamfundsorganisationer, der er aktive inden for omdannelse af de nuværende fødevaresystemer til bæredygtighed. Disse partnerskaber er også baseret på demokratisk praksis, herunder kollektiv kontrol og beslutningstagning. Sidst, men ikke mindst, samarbejder fødevarepolitiske råd med (de lokale) myndigheder som et vigtigt udtryk for demokratisk forvaltning.

3.5. Set ud fra de fødevarepolitiske råds synspunkt er bæredygtighed i fødevaresystemet det overordnede mål, idet der arbejdes på strategiske (generelle) mål såsom støtte til robuste fødevaresystemer, bedre adgang til og viden om sund og bæredygtig kost, bekæmpelse af madspild gennem cirkulær økonomi, støtte til økonomisk udvikling, fremme af lighed i fødevaresystemet, fremme af miljømæssig bæredygtighed og øget viden om og efterspørgsel efter sunde fødevarer.

3.6. To typer af retlige former er dominerende i de europæiske fødevarepolitiske råd: foreninger og nonprofitorganisationer, bottom-up-strukturer oprettet af civilsamfundet og topstyrede strukturer oprettet af de lokale kommunale myndigheder. Ud over borgerne samler de fleste rammeprogrammer en bred vifte af medlemmer, herunder private virksomheder, offentlige forvaltninger og interessenter inden for fødevare-, sundheds- og uddannelsessektoren. De repræsenterer også bredt de sociale grupper i lokalsamfundet.

3.7. Finansieringen af fødevarepolitiske råd varierer i høj grad. Nogle fødevarepolitiske råd har lønnede medarbejdere og/eller (store) finansierede programmer og projekter, mens andre er helt afhængige af bidrag og frivillige. Finansieringskilderne varierer fra årlig offentlig støtte til medlemsgebyrer, forskning eller andre tilskud, støtte fra private fonde og donationer. Fundraising, medlemmernes bidrag, donationer og offentlige subsidier/tilskud er de vigtigste finansieringskilder for fødevarepolitiske råd, der er etableret som nonprofitorganisationer eller -sammenslutninger, mens fødevarepolitiske råd, der er oprettet af kommunale myndigheder, hovedsageligt er afhængige af et årligt budget fra byrådet.

3.8. Der er også potentielle faldgruber, idet forskning viser, at fødevarepolitiske råd også kan have ulemper og/eller ikke altid fungerer optimalt ([20]), f.eks. hvis de mest sårbare grupper er underrepræsenterede, eller hvis særinteresser har stor indflydelse. En anden vigtig udfordring er, at kvaliteten af drøftelserne er betinget af lige deltagelse, god procesfacilitering og fokus på viden/værdier snarere end interesser. EØSU understreger derfor behovet for reel inklusion og kvalitetsdrøftelser i de fødevarepolitiske råd, hvilket kræver, at man går videre end et åbent medlemskab for at sikre reel repræsentativitet, navnlig for traditionelt underrepræsenterede grupper i samfundet.

3.9. EØSU mener endvidere, at de fødevarepolitiske råd bør samarbejde med de unge generationer, herunder gennem uddannelse. Uddannelse i bæredygtige fødevaresystemer bør prioriteres for de kommende generationer med fokus på viden om bæredygtige og sunde fødevarer, på produktionskæden fra start til slut for at identificere, hvem der producerer, og hvordan de producerer, og for at forklare distributionen i vores fødevaresystem, lige fra landbrugeren eller kvægavlerne og indtil det endelige produkt forbruges af borgerne. EØSU anbefaler derfor, at de kompetente uddannelsesmyndigheder

([20]) Power to the people? Food democracy initiatives« contributions to democratic goods.

inddrages i de fødevarepolitiske råd, som i samarbejde med landbrugsfødevaresektoren kan fastlægge, hvilke fødevarerelaterede emner, der bør prioriteres i uddannelsessystemet. Derudover bør undervisning af børn understøttes med livslang læring for forældre og medborgeruddannelse ([21]).

4. **Opfordring til at oprette et europæisk fødevarepolitisk råd**

4.1. De fødevarepolitiske råd har en god bottom-up-tradition, men har ikke været i stand til at skabe fremskridt og modstandsdygtighed på europæisk plan. En forvaltningsreform af fødevaresystemerne er uundgåelig og skal gennemføres på en måde, der genopretter demokratiet og ansvarligheden i fødevaresystemerne. Den fremtidige ramme for bæredygtige fødevaresystemer kræver omhyggelig styring, der sikrer koordinerede ændringer på tværs af sektorer. Veto fra etablerede aktører med ringe interesse i forandring omgås mest effektivt ved at øge ansvarligheden og deltagelsen, og virkningerne af en virkelig omfattende fødevarepolitik kan regelmæssigt vurderes, revideres og forbedres. Derfor mener EØSU, at oprettelsen af et europæisk fødevarepolitisk råd vil være et afgørende skridt i retning af at opfylde en samlet vision for fødevarepolitikken ([22]).

4.2. Et europæisk fødevarepolitisk råd bør:

4.2.1. være videnskabeligt funderet og sikre en videnskabelig rådgivningsmekanisme; være en pålidelig og troværdig kilde til forskning og videnskabelig rådgivning

4.2.2. have følgende sammensætning:

— akademiske eksperter og videnskabsfolk (i det europæiske fødevarepolitiske råd eller som rådgivende udvalg)

— aktører i fødevareforsyningskæden (landbrugere, fødevarevirksomheder og forarbejdningsvirksomheder, detailhandlere, fagforeninger osv.), aktører i uddannelsessystemet og civilsamfundsorganisationer (netværk til bekæmpelse af fattigdom, fødevarebanker, sociale platforme, NGO'er inden for miljø og udvikling), ungdomsrepræsentanter, arbejdsmarkedsparter

— institutionelle repræsentanter (Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen, EØSU, RU).

4.2.3. Efter den indledende fase bør det europæiske fødevarepolitiske råd også omfatte repræsentanter fra lokale, regionale og nationale niveauer og fødevarepolitiske råd med organiseret konnektivitet mellem relevante niveauer. I øjeblikket er de nationale fødevarepolitiske råd ikke tilstrækkeligt udbredte til at sikre, at alle lande er ligeligt repræsenteret.

4.2.4. Det bør være et institutionelt organ, som EU-institutionerne er engagerede i og står til ansvar over for: et uafhængigt, autoritativt organ for langsigtet planlægning, et organ uden for tjenestegrenene, der vækker tillid (flagskibsorgan), med det formål at bidrage til at imødegå fremtiden for fødevarer i retning af bæredygtige fødevaresystemer og fungere som løftestang.

4.2.5. Det bør være en konstant kilde til solid rådgivning og evidensbaserede politiske valgmuligheder og anbefalinger om retningen for EU's fødevaresystem, som EU-institutionerne bør være forpligtet til at give feedback til og begrundede svar på Det bør undersøge mulighederne for at opfylde og overvåge eksisterende EU-forpligtelser, herunder ved at vurdere de nationale fødevarepolitiske planer, og omsætte disse til politiske begreber, der skaber sociale fremskridt gennem fødevarer. Endelig bør det indlede drøftelser om, hvordan de globale fødevaresystemer fungerer.

4.2.6. Det bør forbedre sammenhængen mellem politikområder (f.eks. den fælles landbrugspolitik, den fælles fiskeripolitik, retten til fødevarer, lovgivning vedrørende sund kost, offentlige indkøb, uddannelsespolitikker osv.) og fremme social innovation med henblik på velfærd for alle aktører i fødevarekæden og under hensyntagen til behovet for generationsskifte blandt landbrugerne.

([21]) EUT C 100 af 16.3.2023, s. 38.
([22]) Rapport fra IPES-Food: CFP_FullReport.pdf (ipes-food.org) og O. De Schutter, N. Jacobs og C. Clément 2020, », *Food Policy 96*.

4.2.7. For så vidt angår fødevarepolitiske råd, bør det støtte (finansielt og strukturelt) og fremme bottom-up-tilgange til bæredygtige lokale/regionale/nationale fødevaresystemer, bekæmpe kløften mellem landdistrikter og byer og polariseringen mellem producenter og forbrugere ved at støtte civil dialog (herunder repræsentanter for unge, sårbare og marginaliserede grupper i samfundet, aktører i landdistrikterne, arbejdsmarkedets parter), muliggøre en systematisk udvikling af fødevarepolitiske råd og fremme synergier mellem lokale myndigheder og civilsamfundet.

4.2.8. Det bør efterfølgende etablere et netværk af fødevarepolitiske råd på EU-plan og skabe en platform for udveksling af bedste praksis og viden, for at udgøre et vidensgrundlag for og påvirke EU's politik.

4.2.9. Det europæiske fødevarepolitiske råd bør skabe synergier med andre eksisterende EU-platforme såsom EU Food Policy Coalition ([23]), Food Waste Platform ([24]), den europæiske interessentplatform for cirkulær økonomi ([25]) og EU's pagt for landdistrikterne ([26]).

4.3. EØSU er rede til at stille de fysiske rammer til rådighed for det europæiske fødevarepolitiske råd. Der findes allerede et vellykket eksempel herpå i form af den europæiske interessentplatform for cirkulær økonomi, et fælles initiativ fra EØSU og Kommissionen ([27]).

Bruxelles, den 14. juni 2023.

Oliver RÖPKE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

([23]) EU Food Policy Coalition.
([24]) EU's platform om fødevaretab og madspild.
([25]) Europæisk platform for cirkulær økonomi.
([26]) Pagt for landdistrikterne, https://rural-vision.europa.eu/rural-pact_da.
([27]) Europæisk platform for cirkulær økonomi.